

Bruxelles, 15.12.2020.
COM(2020) 809 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o provedbi Uredbe (EZ) br. 762/2008 Europskog parlamenta i Vijeća o dostavljanju statističkih podataka o akvakulturi od strane država članica i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 788/96

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o provedbi Uredbe (EZ) br. 762/2008 Europskog parlamenta i Vijeća o dostavljanju statističkih podataka o akvakulturi od strane država članica i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 788/96

1 KONTEKST

Komisija (Eurostat) prikuplja statističke podatke o akvakulturi na temelju Uredbe (EZ) br. 762/2008 Europskog parlamenta i Vijeća¹. U članku 11. Uredbe navodi se da Komisija svake tri godine mora Europskom parlamentu i Vijeću dostaviti izvješće o kvaliteti i relevantnosti prikupljenih statističkih podataka. U izvješću se mora analizirati i isplativost sustava za prikupljanje podataka te se moraju istaknuti sve najbolje prakse kojima bi se moglo smanjiti radno opterećenje država članica i koje bi mogle dovesti do korisnijih i kvalitetnijih podataka.

Uredba se primjenjuje na države članice, Ujedinjenu Kraljevinu tijekom prijelaznog razdoblja nakon njezina povlačenja iz EU-a te na Norvešku, Island i Lihtenštajn (značajna je za EGP). U Luksemburgu i Lihtenštajnu ne postoji komercijalna proizvodnja u akvakulturi, zbog čega su te zemlje izuzete od obveze izvješćivanja o podacima.

Ovo se izvješće ponajprije temelji na izvješćima o kvaliteti akvakulture koja su dostavile države članice. Eurostat je analizirao i podatke o akvakulturi za razdoblje 2017.–2018. U okviru europskog statističkog sustava dostavljene su informacije o ukupnim troškovima prikupljanja podataka. Na temelju navedenoga u ovom se izvješću ocjenjuju pravodobnost, cjelovitost, dosljednost, dostupnost i povjerljivost podataka općenito. Razmatraju se i opterećenje i isplativost postupka prikupljanja podataka.

Komisija je donijela prethodna izvješća o ocjeni statističkih podataka o akvakulturi dostavljena na temelju Uredbe (EZ) br. 762/2008 u lipnju 2015.² (za podatke iz razdoblja 2011.–2013.) i u prosincu 2017.³ (za podatke iz razdoblja 2014.–2015.). Ovim su izvješćem obuhvaćeni podaci iz razdoblja od 2016. do 2018.

Eurostat je 2018. pokrenuo projekt „Racionalizacija i pojednostavnjenje europskih statističkih podataka o ribarstvu”. Sastoji se od ocjene postojećih statističkih podataka o akvakulturi, ulovu i iskrcajima te procjene učinka budućih opcija politike i mogućeg budućeg zakonodavstva. Ocjena, kojom je obuhvaćeno i funkcioniranje Uredbe (EZ) br. 762/2008 o akvakulturi, završena je 2019., a procjena učinka pokrenuta je 2020.

---

¹ Uredba (EZ) br. 762/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008. o dostavljanju statističkih podataka o akvakulturi od strane država članica i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 788/96 (SL L 218, 13.8.2008., str. 1.).

² Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o provedbi Uredbe (EZ) br. 762/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008. o dostavljanju statističkih podataka o akvakulturi od strane država članica i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 788/96; COM(2015) 297 final.

³ Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o provedbi Uredbe (EZ) br. 762/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. srpnja 2008. o dostavljanju statističkih podataka o akvakulturi od strane država članica i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 788/96; COM(2017) 747 final.

2. GLAVNI NALAZI

Eurostat teži stalnom povećanju kvalitete i dostupnosti europskih statističkih podataka. Posvećen je i smanjenju opterećenja za države članice i ispitanike. U tu se svrhu u okviru projekta „Racionalizacija i pojednostavnjenje europskih statističkih podataka o ribarstvu” razmatra postojeće prikupljanje podataka i izrađuje nacrt strategije kako bi statistički podaci o akvakulturi bolje odgovarali svojoj svrsi. Projektom se osigurava koordinacija za povezivanje sa statističkim podacima prikupljenima na temelju Uredbe (EU) 2017/1004⁴ i veća usklađenost sa standardnim upitnikom o akvakulturi koji preporučuje Radna skupina za koordinaciju statističkih podataka o ribarstvu⁵. Prvi ključni cilj projekta – dovršetak ocjene europskih statističkih podataka o ribarstvu – ostvaren je krajem 2019., kada je izrađen radni dokument službi o toj ocjeni⁶.

2.1. Pravodobnost i cjelovitost

2.1.1. Pravodobnost

Većina država članica posljednjih je godina poštovala rokove za dostavu. Međutim, trećina njih poslala je određene skupove podataka nakon roka. U većini slučajeva kašnjenje je bilo relativno neznatno. Međutim, Eurostat je poduzeo mjere kako bi pronašao rješenje u pogledu Francuske i Italije, koje su više puta dostavile podatke sa znatnim zakašnjenjem, osobito za referentnu godinu 2016.

Eurostat objavljuje podatke odmah nakon potvrđivanja. Potvrđeni podaci obično se objavljuju u njegovoj javnoj bazi podataka do kraja ožujka godine nakon isteka roka. Podaci se mogu revidirati bilo kada tijekom godine.

Organizacija za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih naroda (FAO) smatrala je da su rokovi iz Uredbe (EZ) br. 762/2008 šest mjeseci prekasni za njezine potrebe izvješćivanja, zbog čega su zemlje paralelno prikupljale podatke.

2.1.2. Cjelovitost

Glavni skup podataka o akvakulturi (proizvodnja u akvakulturi) bio je relativno cjelovit. S vremenom je upotpunjen. Nažalost, mnoge vrijednosti i dalje su povjerljive jer je sektor vrlo specijaliziran.

---

⁴ Uredba (EU) 2017/1004 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. svibnja 2017. o uspostavi okvira Unije za prikupljanje i upotrebu podataka u sektoru ribarstva te upravljanje njima i potporu za znanstveno savjetovanje u vezi sa zajedničkom ribarstvenom politikom, i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 199/2008 (SL L 157, 20.6.2017., str. 1.).

⁵ Radna skupina za koordinaciju statističkih podataka o ribarstvu osnovana je 1959. rezolucijom 23/59 Konferencije FAO-a radi koordinacije statističkih programa o ribarstvu regionalnih tijela za ribarstvo i drugih međuvladinih organizacija. Njezina je zadaća: i. kontinuirano preispitivati zahtjeve u pogledu statističkih podataka o ribarstvu (uključujući akvakulturu); ii. dogovarati standardne pojmove, definicije, klasifikacije i metodologije za prikupljanje i usporedbu statističkih podataka o ribarstvu; te iii. predlagati načine za koordinaciju i racionalizaciju statističkih aktivnosti među relevantnim međuvladinim organizacijama (<http://www.fao.org/fishery/cwp/en>). Nedavno je izradila nacrt standardnog upitnika za akvakulturu kao preporuku u pogledu minimalnih zahtjeva za statističke podatke o akvakulturi.

⁶ Radni dokument službi (2019) 425. Dostupno samo na engleskom jeziku.

Skup podataka o strukturi sektora akvakulture prikuplja se svake tri godine, a posljednji je put prikupljen 2017. Pojavile su se ozbiljne sumnje u pogledu upotrebljivosti tog skupa podataka jer su izvještajne jedinice bile i površina i količina, ovisno o vrsti. Zbog toga taj skup podataka korisnicima pruža dvosmislene informacije, osobito kada uspoređuju podatke iz zemalja koje uzgajaju različite vrste. Skup podataka još nije objavljen.

Jedinične cijene općenito su predstavljale poteškoće za sve skupove podataka o proizvodnji u akvakulturi. O tom se pitanju raspravljalo na zadnjem sastanku Radne skupine za statistike u ribarstvu u listopadu 2018.

2.2. Dosljednost

2.2.1. Kvaliteta i točnost

Eurostat prikuplja godišnja izvješća o kvaliteti statističkih podataka o akvakulturi. U njima se opisuju metode i aspekti kvalitete prikupljanja podataka na temelju samoprocjene zemalja. Eurostat je upotrijebio nacionalna izvješća o kvaliteti za sastavljanje izvješća o kvaliteti na razini EU-a⁷. Opća je kvaliteta zadovoljavajuća jer većina zemalja prikuplja podatke u obliku popisa, s tim da je izostanak odgovora nepostojeći ili neznatan.

Sustav upravljanja kvalitetom postoji u više od polovine zemalja. Od posljednjeg izvješća opća kvaliteta koju je ocijenio Eurostat poboljšala se u pet zemalja. Većina poboljšanja odnosi se na pravodobnost (sedam zemalja), točnost i pouzdanost (pet zemalja). Svi su se aspekti kvalitete poboljšali 2018. za Francusku, koja prikuplja podatke u obliku popisa. Relevantnost se poboljšala u jednoj zemlji, dok nijedna zemlja nije poboljšala dosljednost i usporedivost.

2.2.2. Usporedivost

U listopadu 2018. Eurostat je objavio priručnik za statističke podatke o akvakulturi⁸, kojim se dodatno povećala homogenost, a time i usporedivost podataka među zemljama. Duljina vremenskih nizova, odnosno usporedivost tijekom vremena, razlikuje se od jedne zemlje do druge. U nekim zemljama vremenski nizovi počinju 1970., dok su u drugima počeli tek 2011. Međutim, za razdoblje koje obuhvaća ovo izvješće podaci su vremenski usporedivi.

2.3. Relevantnost

Statističke podatke o akvakulturi često upotrebljavaju razni korisnici podataka. Oni su temelj za druge postupke prikupljanja podataka⁹, osobito za slatkovodnu akvakulturu, za koju se ne prikuplja i ne objavljuje nijedan drugi skup podataka na razini EU-a.

---

⁷ https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/fish_aq_esqrs.htm. Dostupno samo na engleskom jeziku.

⁸ https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/fish_aq_esms_an2.pdf. Dostupno samo na engleskom jeziku.

⁹ Provedbena odluka Komisije (EU) 2019/909 od 18. veljače 2019. o utvrđivanju popisa obveznih istraživanja i pragova za potrebe višegodišnjeg programa Unije za prikupljanje podataka u sektorima ribarstva i akvakulture i upravljanje njima (SL L 145, 4.6.2019., str. 21.).

Podaci prikupljeni na temelju Uredbe (EZ) br. 762/2008 nužni su za donošenje politika utemeljenih na dokazima i činjenicama na nacionalnoj razini i na razini EU-a. Podaci o razinama i trendovima proizvodnje važni su za analizu razvoja sektora akvakulture u okviru zajedničke ribarstvene politike. Kvantitativni podaci ključni su za oblikovanje višegodišnjih nacionalnih planova država članica za održivu akvakulturu. Oni čine čvrste temelje na kojima tvorcima politika i industrija mogu graditi budućnost sektora.

Osim toga, podaci su važan izvor na kojem druge organizacije temelje svoje publikacije i usluge. Europski tržišni opservatorij za proizvode ribarstva i akvakulture koristi se europskim statističkim podacima o akvakulturi u svojoj strukturnoj analizi europskog sektora ribarstva i akvakulture. Svjetska trgovinska organizacija koristi se europskim statističkim podacima o akvakulturi za preispitivanje svoje trgovinske politike.

Gotovo su sve države članice potvrdile da i na nacionalnoj razini postoji potreba za podacima o proizvodnji u akvakulturi. Većina nacionalnih potreba za podacima ispunjena je ili gotovo ispunjena podacima prikupljenima na temelju Uredbe. Međutim, Uredbom (EZ) br. 762/2008 nisu obuhvaćeni važni podaci o mikroalgama, ulaznim materijalima i juvenilima, odredištima proizvoda, troškovima proizvodnje, zaposlenosti i drugim socioekonomskim varijablama. Socioekonomske informacije prikupljaju se za akvakulturu na temelju Uredbe (EU) 2017/1004. Za razliku od toga neke države članice smatrale su prikupljanje podataka pretjerano detaljnim i opterećujućim za nacionalne potrebe. Unatoč važnosti statističkih podataka o akvakulturi, ocjena statističkih podataka o ribarstvu potvrdila je i visok stupanj nezadovoljstva korisnika u vezi s nedostupnošću podataka zbog njihove povjerljivosti.

2.4. Dostupnost

2.4.1. Internetska baza podataka

Javna baza podataka Eurostata¹⁰ pruža sljedeće skupove europskih statističkih podataka o akvakulturi:

- proizvodnja u akvakulturi s izuzetkom mrijestilišta i rastilišta (fish_aq2a),
- proizvodnja ikre za prehranu ljudi u akvakulturi (fish_aq2b),
- unos u akvakulturu koja se temelji na ulovu (fish_aq3),
- proizvodnja u mrijestilištima i rastilištima u fazi jajašca u životnom ciklusu (fish_aq4a), i
- proizvodnja u mrijestilištima i rastilištima u fazi juvenilnih primjeraka u životnom ciklusu (fish_aq4b).

Osim toga, polovina država članica objavljuje podatke u nacionalnim internetskim bazama podataka ili kao godišnje tablice koje se mogu preuzeti. Pristup tim proizvodima uvijek je besplatan.

2.4.2. Publikacije i tablice s podacima

Eurostat objavljuje podatke i članke o akvakulturi u svojoj internetskoj zbirci *Statistics Explained* i u knjigama o statistici¹¹.

¹⁰ <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

¹¹ Najnovija je knjiga *Agriculture, forestry and fishery statistics – 2019 edition* (Statistički podaci o poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu – izdanje iz 2019.), ISBN 978-92-76-13193-9; <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/10317767/KS-FK-19-001-EN-N.pdf/742d3fd2-961e-68c1-47d0-11cf30b11489>. Dostupno samo na engleskom jeziku.

Većina država članica redovito objavljuje statističke podatke o akvakulturi u različitim izvješćima, u nekim slučajevima i uz priopćenja za javnost.

2.4.3. Metapodaci

Eurostat svake godine prikuplja nacionalna izvješća o kvaliteti, kako se zahtijeva u Prilogu 6. Uredbi (EZ) br. 762/2008. Ta izvješća sadržavaju detaljne informacije o kvaliteti podataka i metodama kojima su se prikupljali. Nacionalna izvješća o kvaliteti, izrađena u skladu sa smjernicama europskog statističkog sustava, prikupljaju se u sustavu za rukovanje metapodacima ESS-a¹².

Europski referentni metapodaci, uključujući izvješće o kvaliteti statističkih podataka o akvakulturi na razini EU-a¹³, objavljuju se u javnoj bazi podataka Eurostata s prethodno navedenim tablicama podataka. Zemlje svake godine preispituju metapodatke.

2.5. Povjerljivost podataka

Veliki nedostatak statističkih podataka o akvakulturi koji se prikupljaju na temelju Uredbe (EZ) br. 762/2008 velik je broj ćelija s povjerljivim podacima. Dva su glavna razloga za to. Prvo, Uredbom se poziva na vrlo detaljnu strukturu podataka, koja pak dovodi do vrlo fragmentiranih podataka. Drugo, sektor akvakulture vrlo je specijaliziran jer postoje poduzeća koja uzgajaju vrlo mali broj vrsta i imaju jednu glavnu metodu proizvodnje ili proizvodno okruženje. Rezultat je taj da je velik broj podataka o pojedinim vrstama i zbirnih podataka postao povjerljiv.

Gotovo polovina država članica suočila se 2018. s problemima u pogledu povjerljivosti podataka u glavnom skupu podataka o proizvodnji u akvakulturi. To je značilo da su zbirni podaci za EU ostali povjerljivi za većinu vrsta, često zbog povjerljivih podataka u jednoj državi članici. Međutim, ukupni nacionalni obujam i vrijednost proizvodnje objavljeni su za 2016. za sve države članice, ali su 2017. i 2018. postali povjerljivi za Latviju. Zbog povjerljivih podataka iz jedne države članice nisu se mogli objaviti zbirni podaci za EU za unos u akvakulturu koja se temelji na ulovu. Podaci o proizvodnji ikre za prehranu ljudi na razini EU-a ostali su povjerljivi zbog nišne proizvodnje u trima državama članicama, a 2018. nacionalna je proizvodnja postala povjerljiva u Španjolskoj i Mađarskoj. Podaci o proizvodnji u mrijestilištima i rastilištima bili su povjerljivi u nekoliko država članica.

Eurostat i države članice uložili su vrijeme i napore u to da se što više podataka učini dostupnima korisnicima podataka, dok se istodobno štiti statistička povjerljivost i održava najveća moguća učinkovitost postupka.

3. OPTEREĆENJE I ISPLATIVOST

Eurostat je ocijenio isplativost prikupljanja podataka o akvakulturi u skladu s Uredbom (EZ) br. 762/2008 koristeći se pritom metodološkim izvješćima za pojedine zemlje za 2018., zajedno s analizom troškova statističkih proizvoda koju svake godine provodi Europski statistički sustav. Analiza troškova završena je 2019., a njome je obuhvaćeno prikupljanje podataka o akvakulturi za referentnu godinu 2017. Podatke za potrebe analize troškova dostavile su 24 zemlje te prosječni trošak u monetarnom smislu iznosi približno 105 000 EUR godišnje. Izravna usporedba

---

¹² <https://webgate.ec.europa.eu/estat/spe/metaconv/>

¹³ https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/fish_aq_esqrs.htm

s podacima iz posljednjeg postupka izvješćivanja nije moguća jer nisu sve zemlje dostavile svoja izvješća oba puta. Sedamnaest zemalja prijavilo je troškove i u prethodnom i u sadašnjem postupku izvješćivanja. U tim su se zemljama troškovi smanjili za 3 %.

Na temelju odgovora na metodološka izvješća za pojedine zemlje za 2018. podaci o akvakulturi prikupljeni na temelju Uredbe (EZ) br. 762/2008 dovoljni su za zadovoljavanje nacionalnih potreba u većini zemalja. Sveukupno 16 zemalja prikuplja podatke u obliku popisa, a pet zemalja dobiva podatke iz administrativnih izvora, dok preostalih šest zemalja upotrebljava administrativne izvore ili stručne procjene.

Petnaest zemalja izvijestilo je o povećanju učinkovitosti. Najznačajnija povećanja učinkovitosti bila su povezana s internetskim anketama (šest zemalja), daljnjom automatizacijom (četiri zemlje) i povećanom upotrebom administrativnih podataka (dvije zemlje). Opterećenje je smanjeno u deset zemalja. Jednostavniji prijenos podataka i višestruka upotreba podataka bili su najčešći načini smanjenja opterećenja.

Iz izvješća za pojedine zemlje može se zaključiti da se u više od polovine zemalja podaci prikupljaju izravno iz objekata na razini proizvodne jedinice, dok u drugima upravitelji poduzeća popunjavaju upitnike za sve svoje objekte. Prikupljanjem podataka na razini poduzeća ujedno se olakšava izvješćivanje na temelju Uredbe (EZ) br. 199/2008 14. Možda bi trebalo dodatno razmotriti ideju da se obje uredbe obuhvate jednim postupkom prikupljanja podataka kako bi se smanjilo ukupno opterećenje za države članice.

Niz zemalja predložio je poboljšanja kako bi se smanjilo opterećenje koje proizlazi iz provedbe Uredbe (EZ) br. 762/2008, posebno za poboljšanje suradnje s drugim dionicima na terenu radi standardizacije zahtjeva i rokova za dostavu podataka. To se prije svega odnosi na podatke koji se prikupljaju za potrebe FAO-a i Uredbe (EU) 2017/1004 o okviru za prikupljanje podataka.

4. ZAKLJUČCI

Posljednjih su se godina statistički podaci o akvakulturi razvili u stabilan skup podataka s pravodobnim i dosljednim rezultatima za korisnike podataka ne samo na europskoj i svjetskoj, nego i na nacionalnoj razini.

Istodobno se tijekom savjetovanja provedenih u okviru nedavne ocjene europskih statističkih podataka o ribarstvu pokazalo da postoji znatan broj nezadovoljnih korisnika statističkih podataka o akvakulturi. To je vjerojatno povezano s velikim brojem povjerljivih vrijednosti u skupu podataka, što otežava njegovu upotrebu. Povjerljive ćelije povezane su s detaljnom raščlambom zahtjeva u pogledu podataka utvrđenih Uredbom (EZ) br. 762/2008 te specijaliziranom i koncentriranom strukturom sektora akvakulture.

Neke se države članice i dalje suočavaju s poteškoćama u pogledu pravodobnosti i točnosti prikupljanja i dostave podataka. Zahvaljujući smjernicama Eurostata za prikupljanje podataka, prikupljanje podataka o akvakulturi postalo je dosljednije.

---

¹⁴ Uredba Vijeća (EZ) br. 199/2008 stavljena je izvan snage Uredbom (EU) 2017/1004 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. svibnja 2017. o uspostavi okvira Unije za prikupljanje i upotrebu podataka u sektoru ribarstva te upravljanje njima i potporu za znanstveno savjetovanje u vezi sa zajedničkom ribarstvenom politikom, i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 199/2008 (SL L 157, 20.6.2017., str. 1.).

U nekim je zemljama došlo do smanjenja opterećenja te je zabilježeno mjerljivo povećanje učinkovitosti. Prosječan godišnji trošak proizvodnje statističkih podataka o akvakulturi iznosio je 105 000 EUR za referentnu godinu 2017. To je 3 % manje nego u prethodnom razdoblju (za zemlje koje su dostavile podatke o troškovima za oba razdoblja). Udio troškova prikupljanja podataka u ukupnoj gospodarskoj vrijednosti proizvodnje u akvakulturi bio je prilično malen. Drugi postupci prikupljanja podataka (za potrebe FAO-a i Uredbe (EU) 2017/1004 kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 199/2008) i dalje su neučinkoviti.

5. PREPORUKE

Najvažniji zaključak ocjene statističkih podataka o ribarstvu za akvakulturu jest da oni čine vrlo važan i široko upotrebljavan dio statističkih podataka o ribarstvu, ali da u vezi s njima postoje problemi povjerljivosti podataka. Unatoč nastojanjima Komisije (Eurostat) i država članica da smanje količinu povjerljivih podataka, njihov je učinak vrlo ograničen. Specijalizacija sektora zapravo je povećala količinu povjerljivih podataka. Jedino rješenje za pružanje bolje usluge korisnicima podataka bila bi izmjena postojećeg zakonodavstva ili njegova zamjena drugim zakonodavstvom koje bi bilo usmjerenije na proizvodnju i manje zahtjevno u pogledu strukturnih dimenzija povezanih s proizvodnjom. Novo zakonodavstvo moglo bi dovesti i do povećanja učinkovitosti, posebno usklađivanjem rokova s potrebama drugih međunarodnih organizacija.

Na nacionalnoj razini trebalo bi dodatno poticati upotrebu elektroničkih upitnika jer oni omogućuju učinkovitije prikupljanje podataka. Smjernice za prikupljanje podataka na nacionalnoj razini i službe koje ispitanicima nude prilagođenu podršku dodatni su primjeri dobre prakse.